УДК:615.32:58

С.В. Поспєлов, доцент, кандидат сільськогосподарських наук,
С.П. Загорулько, здобувач,
О.В. Клименко, В.В. Ніколаєнко, студенти
Полтавська державна аграрна академія

ПРОРОСТАННЯ НАСІННЯ ВОЛОШКИ СИНЬОЇ (*CENTAUREA CYANUS* L.) ЗАЛЕЖНО ВІД ТЕМПЕРАТУРИ

Рід Centaurea L. родини Айстрові (Asteracea) нараховує більше 800 видів і вважається одним з найбільших в родині. Представники цього роду широко розповсюджені в Європі, Північні Африці, Південній і Північній Америці та Азії. На території СНД зустрічаються 160 видів. Представники роду знаходять широке застосування у народній медицині різних країн як седативний, протизапальний, діуретичний засіб, використовується при захворюваннях на гепатит, дерматит, фурункульоз тощо. Широко відома антибактеріальна і антифунгальна активність васильків [1, 2]. Волошка синя відома як декоративна рослина, на території України зустрічається у природі, більше як бур'ян у посівах ярих і озимих культур [3].

Попит фармацевтичної промисловості у сировині вирішується головним чином за рахунок заготівлі сировини у природі. Але цього не вистачає, тому постає питання введення у культуру волошки синьої. Відомо, що її можна сіяти восени, як озиму і підзимню культуру, а також весною – як ранню яру. При цьому постає питання проростання насіння залежно від температури. Саме це вивчалося нами в лабораторних умовах. Насіння волошки синьої пророщували у чашках Петрі в чотирьохразовій повторності, по 100 насінин у кожній, за температури 2^0C, 5^0C, 10^0C, 15^0C, 20^0C, 25^0C, 30^0C, 35^0C та 40^0C.

Було встановлено, що за температури 2^0C насіння почало проростати лише на 12-ту добу. При цьому через три тижня проросло лише 1% насіння. Зростання температури позитивно вплинуло на процес проростання насіння. Вже при 5^0C насіння почало проростати на сьому добу, а схожість насіння становила 70%. Підвищення температури до 10^0C призвело до проростання насіння на п'яту добу, а схожість зросла на 3% і біла 78%. Аналогічна схожість насіння спостерігалась нами при температурі проростання 15^0C, але насіння почало проростати через дві доби. При температурах 20^0C – 40^0C насіння починало проростати вже на другу добу, але процент проростання зменшувався від 75% при температурі 20^0C до 5% при температурі 40^0C. Таким чином, оптимальними умовами для проростання слід вважати 15^0C. За цих умов схожість насіння становила 78%, а насіння починало проростати через дві доби.

Активне проростання насіння за широкому спектрі температурних умов свідчить про пристосованість цього виду до природних умов. В агрономічному і технологічному плані це дає безумовні переваги. При сівбі восени насіння здатне прорости, поки температура ґрунту не знизиться до 2 – 4^0C, якщо цього не відбулося – весною прогрівання ґрунту забезпечить дружні сходи. Позитивно, що насіння здатне до проростання при за температури до 40^0C. При забезпеченні вологою можна проводити сівбу не тільки рано навесні, а і більш пізні строки. Таким чином, біологічні особливості волошки синьої свідчать про високу екологічну пластичність виду до умов середовища.

Бібліографічний список

1. Kaij-A-Kamb M. Chemical and biological activity of the genus *Centaurea* / M.Kaij-A-Kamb, M.Amoros, L.Girre// Pharmaceutica Acta Helvetica. 1992. – N67. – 178–188.
2. Бубенчикова В.Н. Антимикробная активность рода василек/ В.Н.Бубенчикова //Фитонциды. Бактериальные болезни растений. – К.,1990. – Ч.1. – С.27.
3. Левко Г.Д. Изменчивость основных декоративных признаков у василька синего (Centaurea cyanus L.): Докл. [Научн. конфер. по актуальным проблемам земледелия, генетики, селекции и семеноводства полевых, овощных и плодовых культур, Москва, дек., 2003]/ Левко Г.Д., Гордеев Д.К. //Докл. ТСХА. – 2004. – №276. – С.486–490.

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького,
Державне управління екології та природних ресурсів у Черкаській області,
Черкаський обласний державний проектно-технологічний центр охорони родючості ґрунтів і якості продукції «Облдержродючість»,
Черкаський державний технологічний університет,
Національний гірничий університет, м. Дніпропетровськ,
Уманський державний педагогічний університет,
Уманський національний університет садівництва,
Національний історико-культурний заповідник «Чигирин»,
Канівський природний заповідник

МАТЕРІАЛИ

регіональної науково-практичної конференції

«Актуальні екологічні та агробіологічні проблеми Середнього Придніпров'я в контексті сталого розвитку»,

присвяченої десятій річниці кафедри екології та агробіології Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

15–16 березня 2012 року

БІОРІЗНОМАНІТТЯ ТА ЙОГО ЗБЕРЕЖЕННЯ